

nicama koje recikliraju u
Severna Bačka i
baranjskoj županiji
jekta: 24 meseca
projekta srpske strane: 116.017,53 EUR
dnost projekta: 296.433,13 EUR

„KA ZAJEDNICAMA KOJE RECIKLIRAJU“

> Dobrodošli u prvo izdanje „Ka zajednicama koje recikliraju“ vesti. Ovaj bilten će vas ukratko informisati o dosadašnjim aktivnostima nevladinih organizacija u oblasti upravljanja otpadom i reciklaže u Severno bačkom okrugu i Osiječko Baranjskoj županiji.

Ovo je bilten projekta „Ka zajednicama koje recikliraju u Osiječko baranjskoj županiji i Severno bačkom okrugu“, koji je započeo u januaru 2011. godine i traje do januara 2013. godine, i koji se finansira iz 2007& 2008 IPA programa prekogranične saradnje Hrvatska - Srbija. Projekat sprovode Zelena akcija iz Zagreba, Zeleni Osijek iz Osijeka i CEKOR iz Subotice.

U ovom prvom dvobroju, upoznaćemo vas

sa projektom i daćemo vam sliku o problemima, dešavanjima, i zajedničkom poslu na razvoju održivijih strategija u upravljanju otpadom u Subotici, Severno bačkom okrugu, i Srbiji.

Mi ćemo vas u narednim izdanjima obavještavati o našem i vašem napretku, i pre svega, detaljnije ćemo posmatrati izazove sa kojima smo se susretali u našem radu. Najviše informacija u ovom i narednim izdanjima će biti posvećeno „pilot projektu“ reciklažnih eko tački koji je osmišljen kao aktivnost u okviru ove akcije u kojem se odvajanje otpada vrši po principu od «vrata do vrata», a sve radi postizanja praktičnog cilja- smanjenja zagađenja životne sredine kroz smanjenu količinu otpada

koji odlazi na postojeću deponiju.

U slučaju da vam u bilo kom momentu zatrebaju dodatne informacije ili podrška, slobodno dođite do kancelarije CEKOR-a u zgradi Korzo 15/13, u Subotici.

Svi naši izveštaji sa obavljenih aktivnosti su takođe dostupni na internet stranici projekta www.otpad.eu i stranicama CEKOR-a www.cekor.org i Zelene akcije <http://zelena-akcija.hr/>.

Nataša Đereg
koordinator projekta u Srbiji
CEKOR- Centar za ekologiju
i održivi razvoj
TEL:+381 24 523 191

Ovaj projekat finansira
Evropska unija

PREDGOVOR

OTPAD

> Otpad se danas smatra jednim od najznačajnijih ekoloških problema. Današnju civilizaciju s pravom možemo nazvati rasipničkom, odnosno potrošačkim društvom koje nema granica. Na mesto dvadesetog „veka ekonomije“, s punim pravom zahtevamo da ovaj 21. vek bude „vek ekologije“.

Otpad, kao posledica preterane proizvodnje i potrošnje povezuje i probleme u poljoprivredi, industriji i industrijskom zagađenju, energetici i klimatskim promenama. Upravljanje otpadom je naročito kompleksna tema koja zahteva multidisciplinarni pristup i multisektorski pristup- povezanost donosioca odluka i građana.

Današnji nivo potrošnje, nemaran odnos prema resursima koje imamo i otpadu koji stvaramo utiče negativno i na zdravlje ljudi i na zdravlje planete na kojoj živimo. Na planeti Zemlji postoji jako puno vrsta živih bića ali otpad proizvodi samo čovek.

Otpad nastaje u domaćinstvima, fabrikama, poljima, gotovo svuda oko nas.

Prema sastavu, otpad se uglavnom može podeliti na 12 frakcija materijala koji se mogu posebno reciklirati tj. preraditi, dok ti materijali pomešani zajedno čine neupotrebljivu smesu-otpada koji uzrokuje zagađenje životne sredine – bilo da je odložen ili spaljen.

Svaki od tih korisnih materijala, nakon što se odvojeno prikupi, završi u postrojenjima za reciklažu gde se njihov životni vek produžuje i gde se od istih stvara novi proizvod. Upravo je reciklaža ono što delimično može ublažiti negativan uticaj čoveka na okolinu čuvajući postojeće resurse za buduće generacije.

Da bi se postigao što viši stepen reciklaže potrebno je iznaći efikasan model upravljanja otpadom a to je moguće samo kroz multidisciplinarni pristup ovom problemu.

HIJERARHIJA UPRAVLJANJA OTPADOM

> Zbog razlike u kvalitetu pojedinih postupaka obrade otpada, strogi hijerarhijski sled zbrinjavanja otpada definišu evropske direktive i evropski Zakon o otpadu.

Redosled je sledeći:

- Prevencija nastajanja otpada
- Ponovna upotreba
- Recikliranje i kompostiranje
- Iskorišćenje otpada za dobijanje energije ili druge vrste obrade (mehaničko –biološka obrada otpada) pre konačnog odlaganja preostalog otpada.

- Trajno odlaganje - deponovanje otpada

Ovaj strogi redosled uspostavljen je s obzirom na ukupnu ocenu održivosti, odnosno ekološke prihvatljivosti. Navedena rešenja koriste se i iscrpljuju upravo navedenim redom, smanjujući svaki put količinu otpada za dalju obradu.

Veliki broj evropskih država danas menja svoju politiku i nastoji značajno smanjiti količinu otpada koji se odlaže na deponije, što sa druge strane utiče da se povećava udeo recikliranog i biološki obrađenog otpada od ukupne količine generisanog otpada.

HIJERARHIJA UPRAVLJANJA OTPADOM

SMANJI PROIZVODNJU OTPADA U
NAJVEĆOJ MOGUĆOJ MERI

PONOVO ISKORISTI OTPAD

RECIKLIRAJ OTPAD

OBRADI OTPAD

ODLOŽI ŠTO
MANJE OTPADA

KOMUNALNI OTPAD

> Po definiciji, *komunalni otpad* je otpad iz domaćinstava (kućni otpad) kao i drugi otpad iz proizvodnje i uslužne delatnosti, ako je po svojstvima i sastavu sličan otpadu iz domaćinstva.

Zakonom o otpadu određeno je da jedinica lokalne samouprave (JLS) obezbeđuje sprovođenje mera za upravljanje komunalnim otpadom. U skladu sa ovim zakonom, JLS su nadležne i za pripremu lokalnih planova za otpad, lokacije transfer stanica i mobilnih jedinica, rukovanje sa kabastim otpadom, recikliranje otpada, izdavanje dozvola za slična postrojenja, podnošenje izveštaja Agenciji za zaštitu životne sredine, finansiranje upravljanja otpadom i rukovanje „divljim deponijama“.

Zakon o otpadu Republike Srbije definiše otpad kao:

„Otpad jeste svaka materija ili predmet sadržan u listi kategorija otpada (Q lista) koji vlasnik odbacuje, namerava ili mora da odbaci, u skladu sa zakonom“.

Komunalni otpad, pak, je definisan kao „otpada iz domaćinstava (kućni otpad), kao i drugi otpad koji je zbog svoje prirode ili sastava sličan otpadu iz domaćinstva“.

Upravljanje otpadom (po definiciji iz 20.veka) je pravilno postupanje sa otpadom koje ni na koji način ne ugrožava ljudsko zdravlje i životnu sredinu.

Upravo iz ovog razloga izabran je grad Subotica da bismo doprineli razvoju inteligentnih sistema upravljanja otpadom i zajednički učestvovali u stvaranju jedne zdravije okoline i čistije prirode.

O PROJEKTU „Ka zajednicama koje recikliraju u Osječko baranjskoj županiji i Severno bačkom okrugu“:

> U fokusu ovog projekta je osnaživanje i podizanje kapaciteta svih učesnika koji su uključeni u sistem upravljanja otpadom (građani, lokalne vlasti, komunalna preduzeća i nevladine organizacije).

Osnaživanje ovih učesnika odlučan je korak koji će dva regiona Osječko baranjsku županiju i Severno Bački okrug približiti ispunjenju obaveza koje zadaje okvir Evropskih standarda opisanih u okvirnoj Direktivi o otpadu (2008/98/EC) i Direktivi o deponijama otpada (99/31/EC).

Projekat „Ka zajednicama koje recikliraju u Osječko baranjskoj županiji i Severno bačkom okrugu“ trajaće 24 meseca sa ciljem da unapredi postojeće sisteme upravljanja otpadom ova dva regiona kroz zajedničko delovanje i razmenu iskustava.

Kako bi se postigao taj cilj organizovaće se tri skupa aktivnosti:

- Edukacija
- Pilot projekat: Reciklaža u zajednici
- Učešće javnosti u planiranju upravljanja otpadom

DEO PROJEKTA: EDUKACIJA

> Skup edukativnih aktivnosti ima za cilj povećati znanja o raznim evropskim praksama iz oblasti upravljanja otpadom, te omogućiti razmenu iskustava između svih učesnika koji su uključeni u sistem upravljanja otpadom (građani, lokalne vlasti i komunalna preduzeća, nevladine organizacije).

U sklopu projekta planirano je održavanje brojnih sastanaka sa lokalnim donosiocima odluka i komunalnim preduzećima, kako u Srbiji, tako i u Hrvatskoj. Osim direktne komunikacije i pojedinačnih sastanaka – odnosno savetovanja – biće organizovani dva seminara i konferencija o upravljanju otpadom. Osim projektnog tima u ovim aktivnostima učestvovati će i 13 međunarodnih stručnjaka. Promotivna, odnosno motivaciona kampanja u gradovima sastoji se od više publikacija, izveštaja, spotova na radiju i internet stranice o reciklaži i otpadu.

DEO PROJEKTA : UČEŠĆE JAVNOSTI U PLANIRANJU UPRAVLJANJA OTPADOM

> Da bi projekti upravljanja otpadom bili uspešni izuzetno je bitno povezati 3 ključna činioca: nacionalnu vladu, lokalne zajednice i komunalna preduzeća.

Potrebno je da nacionalna vlada donosi pozitivne zakone po životnu sredinu, dok lokalne vlade i komunalna preduzeća treba da omoguće sprovođenje takvih zakona i osiguraju funkcionisanje sistema da bi na kraju dobili motivisano stanovništvo da te sisteme koriste.

Zelena akcija i CEKOR kao nosioci projekta sistematski će raditi na povezivanju svih ovih činioca. U sklopu ove grupe aktivnosti proizvešće se stavovi o upravljanju otpadom za Osječko-baranjsku županiju i Severnobački okrug kao i socio-ekonomska analiza pilot projekta koja će istražiti javno mnjenje stanovnika.

Pratiće se evropski i nacionalni zakoni i organizovaće se dve javne rasprave o upravljanju otpadom.

VESTI

Subotički prvi Lokalni plan upravljanja otpadom

Subotica, 14.4.2011. – Skupština grada Subotice, je na ovaj dan na svojoj 24. sednici usvojila Lokalni plan upravljanja otpadom do 2020. godine. Ovaj plan je prošao i javnu raspravu koja je održana 9.3.2011. godine u Plavoj Sali Gradske kuće. Plan definiše ciljeve upravljanja otpadom na teritoriji grada Subotice u skladu sa Nacionalnom strategijom upravljanja otpadom za 2010-2019. godinu usvojenom u maju 2010. godine te Zakonom o upravljanju otpadom iz 2009. godine sa izmenama i dopunama iz 2010. godine.

Služba za zaštitu životne sredine i održivi razvoj pri subotičkom Gradskom sekretarijatu za lokalni ekonomski razvoj, privredu, poljoprivredu, komunalne poslove i zaštitu životne sredine je ovaj Plan pripremila, a takođe je zadužena da obezbedi uslove i da se stara o njegovom sprovođenju.

Izvor: <http://www.subotica.rs/sr/4248/lokalni-plan-upravljanja-otpadom>

Zaključci sa javne rasprave:

<http://www.subotica.rs/files/605/lokalni-plan-upravljanja-otpadom-diskusije-i-zakljucci.pdf>

Efikasnije prikupljanje i selekcija otpada

09.03.2011 Subotica – Centar za ekologiju i održivi razvoj (CEKOR) i Zelena akcija, iz Zagreba, predstavili su projekat „Ka zajednicama koje recikliraju u Osiječko-baranjskoj županiji i Severnobačkom okrugu“ koji finansira Evropska unija u sklopu IPA Programa prekogranične saradnje Hrvatska - Srbija. Cilj projekta je jačanje kapaciteta svih aktera uključenih u sistem upravljanja otpadom (nevladine organizacije, građani, lokalne vlasti i komunalna preduzeća) prema ispunjenju obaveza zadatih u okviru evropskih standarda.

Projekt menadžer CEKOR-a i koordinator projekta za Srbiju Nataša Đereg kazala je da se projekat temelji na usavršavanju postojećeg sistema prikupljanja i selekcije otpada u Subotici. Prema njenim rečima, jedna od aktivnosti projekta su „eko tačke“, ukupno njih pet, koje će imati funkciju „zelenih ostrva“ u koje će građani jedne ili više zgrada moći da odlažu svoj sortirani komunalni otpad.

- Ovakav sistem pokazao se izuzetno korisnim, jednostavnim i jeftinim za velike gradove, zato što se recikliranje približava korisnicima na principu odvojenog prikupljanja otpada od 'vrata do vrata'. U cilju povećanja udela odvajanja i reciklaže otpada, kao i smanjenja količine otpada koji se odlaže na deponiju u Subotici, CEKOR i Zelena akcija će tokom dvogodišnjeg trajanja projekta sprovesti edukativnu kampanju, od reklama na radiju do više različitih štampanih materijala, naglasila je Nataša Đereg.

U ime Grada Subotice, pridruženog partnera projekta, Suzana Dulić, član Gradskog veća zadužena za komunalne delatnosti i zaštitu životne sredine rekla je, između ostalog, da je ovaj projekat u saglasnosti sa ciljevima koje lokalna samouprava namerava da ostvari u oblasti organizovanja i sprovođenja aktivnosti primarne selekcije i sakupljanja otpada radi reciklaže.

- Gradska uprava, na osnovu Zakona o upravljanju otpadom vodi računa i o uređenju, organizovanju, načinu selekcije i sakupljanju otpada radi reciklaže. Sve ovo uređuje

Izgled jednog od zelenih ostrva u Osijeku

se Lokalnim planom upravljanja otpadom za teritoriju grada Subotice do 2021. godine, kao osnovnim dokumentom kojim se definišu srednjoročni ciljevi i uslovi za racionalno i održivo upravljanje otpadom. Lokalni plan upravljanja otpadom je završen i već danas imamo javnu raspravu, istakla je Suzana Dulić.

JKP „Čistoća i zelenilo“ i „Regionalna deponija“ zajedno već sprovode određene aktivnosti usmerene prema izgradnji integralnog sistema upravljanja otpadom. „Regionalna deponija“ trenutno poseduje 42 „zelenih ostrva“, koja su postavljena na teritoriji grada Subotice i opština Čoka, Kanjiža, Senta, Bačka Topola i Mali Idoš. „Čistoća i zelenilo“ je pokrenula program za reciklažu kućnog čvrstog otpada, gde se uz pomoć oko 200 mrežastih i 40 plastičnih kontejnera odvojeno prikupljaju plastika i papir, a takođe i upravlja Reciklažnim dvorištem kod ulaza na gradsku deponiju.

Na konferenciji za medije govorili su još i Marijan Galović, iz Zelene akcije, i Andrea Kikić, direktor Regionalne deponije, pridruženog partnera projekta.

Izvor: <http://www.subotica.rs/sr/4122/efikasnije-prikupljanje-i-selekcija-otpada>

Slike sa otvarajuće press konferencije projekta, 9.3.2011.

DEO PROJEKTA: PILOT PROJEKAT

> U sklopu projekta „Ka zajednicama koje recikliraju“ sadržan je i „Pilot projekat“ na osnovu kojeg je u Gradu Subotici i Gradu Osijeku donirano po 5 eko tački (zelenih ostrva), koje su dizajnirane prema naprednim i uspešnim modelima iz Nemačke i Velike Britanije. Osnova ovog sistema je odvojeno prikupljanje otpada „od vrata do vrata“ gde stambene zgrade dobijaju vlastita reciklažna dvorišta (u vidu nadkrivenih objekata/nadstrešnica).

Aktivnim i ličnim pristupom od ovog pilot projekta dobiće se uzorni model za planiranje aktivnosti reciklaže u celom gradu.

Kroz realizaciju PILOT projekta koji omogućuje sakupljanje otpada i separaciju putem sistema „od vrata do vrata“ za 1000 građana Osijeka i 600 građana Subotice vršiče se :

- Edukacija građana o značaju selekcije/razdvajanja komunalnog otpada i mogućnostima reciklaže, kao i o značaju održivog sistema upravljanja otpadom bezbednim po životnu sredinu
- Povećanje broja domaćinstava koja odvajaju reciklante
- Podizanje nivoa ekološke svesti građana u shvatanju i prihvatanju obaveza u procesu upravljanja otpadom

Pilot-godinu dana trajanja - treba da obezbedi održivost nakon zadatog vremenskog okvira od godinu dana.

Slika CEKOR i predstavnici Regionalne deponije na sastanku

Seminar “Upravljanje otpadom –teorija i postignuća”

Subotica, 2. jun 2011 – Seminar u organizaciji dva udruženja, Centar za ekologiju i održivi razvoj - CEKOR (Subotica) i Zelena akcija (Zagreb), u sklopu projekta “Ka zajednicama koje recikliraju u Osječko-baranjskoj županiji i Severno Bačkom okrugu”, održan je u prostorijama Otvorenog univerziteta 2.6.2011. godine u Subotici.

Slika sa seminara u Subotici, 2.jun 2011

Na seminaru su govorili inostrani govornici iz zemalja Evropske unije (Češke, Španije i Belgije) koji su upozorili učesnike na ambiciozne zahteve evropskog zakonodavstva u oblasti upravljanja otpadom: Mr. Joan Marc Simon – iz “Healthcare Without Harm” i “GAIA” organizacija, Ms. Ariadna Rodrigo iz “Friends of the Earth Europe” i Mr. Ivo Kropaček iz “Hnuti duha” i CEE Bankwatch Network, kao i domaćini-organizatori: Marijan Galović iz Zelene akcije i Nataša Đereg iz CEKOR-a.

Takođe se govorilo o upravljanju otpadom u Hrvatskoj i Srbiji, te zakonodavni okviri u ovim državama i u EU, kao i pozitivni primeri iz EU prakse.

Seminaru je prisustvovalo 4 predstavnika lokalnih vlasti iz Hrvatske, te učesnici iz Srbije (Subotički region), sve ukupno njih 23.

“Projekt sa sličnim ciljevima sprovodi se i u Češkoj, gde organizacija Hnuti Duha blisko saraduje sa lokalnim vlastima i stanovništvom” rekao je Ivo Kropaček te dodaje kako ovakvi projekti daju izvrsna praktična iskustva koja lokalne zajednice mogu dovesti do epiteta „zajednica koje recikliraju“.

Hrvatska i Srbija, uprkos vrednim pokušajima pojedinih lokalnih samouprava, moraće uložiti dodatne napore da zadovolje nacionalne ciljeve koje su same donele, a tek onda vlastite sisteme nadograđivati kako bi zadovoljili evropske standarde, zaključak je svih prisutnih stručnjaka na seminaru.

Prezentacije za download: <http://www.otpad.eu/novosti/1-odrzan-seminar-o-teorijama-i-postignucima-u-gospodarenju-otpadom.html>

Zajedničkim naporima do poboljšanja sistema upravljanja otpadom – međunarodna konferencija

Subotica, Palić, 27 - 28. oktobra 2011. – U sklopu projekta Zelene akcije i CEKOR-a finansiranog od strane Evropske Unije IPA Hrvatska – Srbija 2007 - 2013. održana je dvodnevna međunarodna konferencija o upravljanju otpadom pod nazivom "Zajedničkim naporima do poboljšanja sistema upravljanja otpadom". Konferencija je okupila ukupno 56 učesnika iz Srbije i Hrvatske, skupa sa govornicima iz regiona, kao i iz Velike Britanije.

Govornici: Radmila Šerović iz Ministarstva životne sredine i prostornog planiranja, Aron Biaci iz Regionalne deponije, Maxine Narburgh iz „Bright Green“-Suffolk (UK), Jim McLaughlin iz „UK Zero Waste“ – Doncaster (UK), Vladica Dragosavljević „Komunalac“- Indija i Igor Jezdimirović iz nevladine organizacije Inženjeri zaštite životne sredine iz Novog Sada, kao i organizatori (Marijan Galović- Zelena akcija, Nataša Đereg- CEKOR).

Slika sa konferencije na Paliću

Cilj konferencije bio je povezati sve grupe učesnika koji bi trebali biti uključeni u uspostavljanje ili poboljšanje sistema upravljanja otpadom kao što su komunalna preduzeća, nevladine organizacije i lokalne vlasti. To je moguće postići kroz razmjenu iskustava i identifikaciju konkretnih prepreka kao i zajedničkog angažmana prema rješavanju problema koji danas ometaju uspostavu održivih sustava gospodarenja otpadom.

Prvi dan konferencije sadržavao je set predavanja kroz četiri različita panela koji su pokrili teme problematike upravljanja otpadom, primere iz prakse i učešće javnosti u donošenju odluka. Tokom drugog dana kroz set radionica učesnici su identifikovali probleme svake pojedine sredine. Jedan od glavnih zaključaka konferencije je taj da bi lokalni sistemi trebali biti razvijeni i pre samih regionalnih deponija, kako bi se količine otpada koje se na te centralne deponije odvoze maksimalno smanjile, čime se takođe optimizuju i troškovi lokalnih komunalnih preduzeća. Što se tiče učešća građana oni bi trebali biti uključeni u svim fazama realizacije projekata u oblasti upravljanja otpadom, počevši od planiranja do optimizacije funkcionalnosti sistema.

Prezentacije za download: <http://www.otpad.eu/novosti/10-zajednickim-naporima-do-poboljsanja-sustava-gospodarenja-otpadom.html>

Izgradnja inteligentne infrastrukture za upravljanje otpadom šansa za čistiji i održiviji grad

Subotica, 9. decembar 2011. godine – Subotica je danas kroz projekat “Ka zajednicama koje recikliraju u Osječko baranjskoj županiji i Severno-bačkom okrugu” finansiranom od strane Evropske unije, dobila na poklon pet novih reciklažnih ostrva koji će građanima Subotice olakšati izdvajanje korisnih reciklabilnih komponenti iz komunalnog otpada.

Na konferenciji za medije, održanoj ispred vrtića „Mandarina“ na Radijalcu- lokaciji koja je dobila dva zelena ostrva, govorila je Mr. Suzana Dulić, članica Gradskog veća zadužena za komunalne delatnosti i zaštitu životne sredine, predstavnik JKP „Čistoća i zelenilo“ Zvonko Bačić, te Marijan Galović iz Zelene akcije iz Zagreba i Nataša Đereg iz Centra za ekologiju i održivi razvoj iz Subotice ispred organizacija koje su nosioci projekta.

Selektivno razdvajanje otpada u Subotici je u začecima. Postoji oko 90 lokacija sa žičanim kontejnerima zapremine 1,1 m³ namenjenih za PET kao i kontejnerima za separato sakupljanje papira. Dosadašnja iskustva pokazuju da je potrebna šira motivacija, edukacija i disciplina građana kako bi sistem bio još uspješniji. Sistem upravljanja otpadom u gradu je upravo na svojoj prekretnici, kada treba da se u skladu sa nacionalnim Zakonom o upravljanju otpadom, izmeni postojeći sistem (opštinska Odluka), te u potpunosti stimulise naplata prema količini proizvedenog otpada (npr. tipska vreća) nasuprot ceni obračunatoj po kvadratnom metru stana.

Nova zelena ostrva- specijalizovane nadstrešnice opremljene posudama za odvajanje otpada- prepoznate su od strane projektnih partnera kao idealan primer dobre prakse i kao način da se pomogne svim akterima da u Subotici dobijemo još bolji sistem za sakupljanje otpada, i na koncu zdraviju i čistiju životnu sredinu.

Građani na Proizivci iz tri zelene zgrade i na Radijalcu iz dve zgrade kod vrtića „Mandarina“ su odabrani za pilot projekat te će upravo oni ciljano imati priliku da odvoje staklo, metal, plastiku, papir i sitan elektronski i električni otpad.

Projektni tim će tokom narednih 12 meseci biti na usluzi građanima, i uz podršku JKP „Čistoća i zelenilo“ nadzirati pilot sistem, i obavljati merenja prikupljenih količina otpada.

Putem ovog pilot projekta, želimo postići da na deponiju

Otvoranja „reciklažnih eko tačaka“, decembar 2011

Nadstrešnica „reciklažnog boxa“, iznutra

odlazi što manje otpada, te da se značajno podigne stopa reciklaže u Subotici, kako bi se pridružili gradovima poput Osijeka.

Oblast upravljanja otpadom spada među vrlo važne u procesu pridruživanja EU. Srbija će na svom putu ka EU morati slediti propisane standarde iz evropskih direktiva.

U ovom trenutku otvaranja novih eko-tačaka u Osijeku i Subotici Evropska unija prezentira novu strategiju za efikasnost resursa koja će pred zemlje članice Evropske unije postaviti još više i zahtevnije standarde u pogledu upravljanja otpadom, koja naglašava da prioritet u finansiranju iz evropskog budžeta imaju upravo ovakvi projekti čiji je cilj smanjenje količina otpada za odlaganje.

Stoga se ovakvi naponi svakako trebaju nastaviti zajednički kako sa građanima tako i sa nadležnim organima koji trebaju pokazati dobru političku volju i interes za ovakvim sistemima, jer upravo će se na taj način privući i u ovu oblast nove investicije kako bi živeli u ekološki održivijem društvu.

Izvor vesti: CEKOR

UPUSTVO ZA POSTUPANJE SA KORISNIM OTPADOM

Odvajanje otpada omogućuje recikliranje i ponovnu upotrebu.

Zašto je važno reciklirati?

Recikliranjem štedimo prirodne resurse i energiju te smanjujemo količinu otpada.

Birajmo proizvode koji se mogu ponovo upotrebiti za istu namenu ili reciklirati, koristimo platnene ili papirnate kese umesto najlonskih!

U eko-tačkama nalaze se posude (kante i kontejneri) za sledeće vrste otpada:

- papir – posuda plave boje
- plastika – posuda žute boje
- staklo – posuda zelene boje
- metal – posuda sive boje
- električni i elektronski otpad – posuda crvene boje

Papir

Novine, časopise, knjige, beležnice, kartone, papirne vrećice i kancelarijski papir odlažu se u plavi kontejner.

U plavi kontejner se ne odlažu: fotografije, plasticirani, zauljeni ili metalizirani papir, upotrebljene maramice, penelene i slično.

Plastika

Sva plastična ambalaža: pet ambalaža, plastične boce od šampona i jestivog ulja i sl. odlažu se u žuti kontejner.

Plastična ambalaža od hemijskih sredstava, poput kiseli-

na, sredstava za odčeplavanje vodovodnih cevi, sredstava za tretman biljaka i slično ne odlažu se u žuti kontejner.

Staklo

Staklena ambalaža (staklene flaše, tegle i sl.) odlaže se u zelenu kantu.

Pre odlaganja staklenu ambalažu treba isprazniti, skinuti čepove i zatvarače.

U zelenu kantu za staklenu ambalažu ne smeju se odlagati prozorska stakla, keramičko posudje, sijalice, štedljive sijalice, neonske cevi te ostale vrste stakla kao što su bolničko i laboratorijsko staklo.

Metal

Metalnu ambalažu (limenke) odlažemo u sivu kantu.

U sivu posudu nije dopušteno bacati limenke sa ostacima boja, lakova, ulja kao i metalnu ambalažu koja sadrži zapaljive tečnosti (dezodoranski i drugi sprejevi).

Elektro (električni i elektronski) otpad

Sitan električni i elektronski otpad: mobilni i fiksni telefoni, audio i video uređaji, personalni računari i prateća oprema, sve vrste štampanih ploča, razvodni kablovi, fenovi za kosu i slični uređaji, baterije i sl. odlažu se u crvenu kantu za E-otpad.

U crvenu kantu ne odlažu se sijalice, štedljive sijalice i neonske cevi.

Društvo s ograničenom odgovornošću za upravljanje čvrstim komunalnim otpadom «REGIONALNA DEPONIJA» Subotica.

Sedište: Subotica, Trg Lazara Nešića 1.

Tel.: + 381 (0) 24 673 815

Fax.: + 381 (0) 24 673 819

E-mail: info@deponija.rs

<http://www.deponija.rs/>

JKP ČISTOĆA I ZELENILLO

Jožefa Atila 4, 24000 Subotica

Informacije: 024-551-915

E-mail: cistoca@yunord.net

<http://www.cistoca-su.rs/>

VESTI

Izgled reciklažne nadstrešnice iznutra, Subotica

PODELA KLJUČEVA u OKVIRU IPA CBC HR SER

Subotica, 16. decembar 2011 – Udruženje Centar za ekologiju i održivi razvoj (CEKOR) kroz projekat EU prekogranične saradnje Hrvatska - Srbija, u subotu, 17. decembra 2011. godine u dve mesne zajednice u Subotici su podelili ključeve od postavljenih nadsrešnica za selektivno razdvajanje otpada stanarima ciljnih zgrada.

U prostorijama MZ „Prozivka“ po jedan član svakog domaćinstva iz zgrada Jo Lajoša br. 59, 61 i 63 besplatno su preuzili ključeve. A u prostorijama MZ „Dudova šuma“, (na adresi Arsenija Čarnojevića 22) podeljeni su ključevi stanarima iz zgrada Arsenija Čarnojevića br. 39 i 43.

Komentari na: LOKALNI PLAN UPRAVLJANJA OTPADOM ZA TERITORIJU GRADA SUBOTICE DO 2021. GODINE

U okviru projekta realizatori projekta “Ka Zajednicama koje recikliraju u Osječko baranjskoj županiji i okrugu Severna Bačka”, CEKOR, Zeleni Osijek i Zelena akcija iz Zagreba, Republika Hrvatska komentarisali su Lokalni plan upravljanja otpadom za teritoriju Grada Subotice do 2021. Godine.

U nastavku pogledajte listu predloga specifičnih aktivnosti koje bi mogle da se uvrste u plan.

1. EDUKACIJA - ZAPOSLENIH	
1.1 Stalna edukacija zaposlenih u komunalnom preuzeću, donosioca odluka i stanovništva	Stalna edukacija je ključna zbog činjenice da Evropska unija redovno finansira one projekte koje smatra inovativnima i u skladu sa trenutnom najboljom raspoloživom praksom. Zaostatak u praćenju trenutnih najboljih raspoloživih praksi može imati velike posledice u vidu onih ekoloških, ali i finansijskih.
1.2 Stalni monitoring i priprema projekata EU za finansiranje upravljanje otpadom u Gradu Subotici	Kako je alternativa dokapitalizaciji ili povišenju cena finansiranja ovih mera iz sredstava EU kroz nepovratna sredstva, smatramo kako je naročito korisno oformiti tim koji će vršiti praćenje trenutnih konkursa, razvijati aplikacije i aplicirati na konkurse EU.

2. EDUKACIJA STANOVNIŠTVA	
2.1 Uvođenje edukacije o životnoj sredini u osnovne i srednje škole na području grada Subotice	Kao izvan školska aktivnost kroz redovna predavanja i kreiranje školskih kurikuluma s ciljem povećanja svesti o ekološkim problemima.
2.2 Proaktivne mere edukacije građana	S ciljem dugoročne uspešnosti projekta potreban je proaktivni pristup u edukaciji: <ul style="list-style-type: none"> ■ Uputstva za razvrstavanje na kućnoj adresi ■ Edukacija od vrata do vrata ■ Besplatne kante ili vreće ■ Prezentacije u školama ■ Promotivni spotovi ■ Javna događanja i sastanci sa stanovništvom ■ Sezonske promocije za poticanje učešća u programima razvrstavanja ■ Radio spotovi i oglasi ■ Newsletter/bilten o reciklaži ■ Telefonska linija / osoba za reciklažu ■ Organizovane posete centrima za reciklažu

3. ODLAGANJE OTPADA	
3.1. Zabraniti besplatno odlaganje nerazvrstalog otpada	Svi naučni radovi, ali i Evropska praksa pokazuje kako je apsolutno neodrživo upravljati otpadom na način gde je odlaganje otpada finansijski najisplativija opcija. Većina zemalja EU već danas ima takozvane poreze na odlaganje otpada, gde jedinice lokalne vlasti državi plaćaju odlaganje otpada od 8 do 60 eura po toni. Za uspeh sistema potrebno je finansijski izjednačiti odlaganje i reciklažu.
3.2 Regulisati naplatu prema količini proizvedenog-generisanog otpada	Naplata prema količini proizvedenog otpada najbolji je način stimulacije razvrstavanja otpada u domaćinstvima, ali i pokrivanja troškova upravljanja otpadom.
3.3 Napraviti finansijsku analizu stvarnih troškova odlaganja otpada	Finansijska analiza potrebna je kako bi se formirale buduće cene upravljanja otpadom za domaćinstva .
3.4 Štampati takozvane dodatne kese-vreće	Štampanje dodatnih vreća potrebno je kako bi se sistem naplate prema količini produkovanog otpada mogao sprovesti. Štampane vreće koriste oni subjekti koji proizvode više otpada od dogovorenih gabarita (120 litara npr). Sistem se u praksi pokazao kao naročito vredan alat za smanjenje količina otpada, povećanja reciklaže i finansijskog poslovanja društva.

4. Zabraniti odlaganje opasnog otpada	Odlaganje opasnog otpada dugoročno zagađuje životnu sredinu i predstavlja pretnju podzemnim vodama.
4.1 Hitno otvaranje pravog reciklažnog dvorišta koje će prikupljati sve vrste opasnog otpada (sijalice, ulja, lakovi, boje)	S ciljem da se smanje količine ilegalno ili nepravilno odloženog opasnog otpada. Svesni smo da se to u predloženom planu i spominje na strani 14. međutim smatramo da <u>taksativno navođenje aktivnosti bez pravog plana realizacije može dovesti do neispunjavanja cilja.</u>
4.2 Hitno pronaći rešenje za prikupljanje i zbrinjavanje ambalaže od zaštitnih sredstava	S ciljem da se smanje količine ilegalno ili nepravilno odložene ambalaže od zaštitnih sredstava u poljoprivredi.
4.3 Zabrana i kažnjavanje ilegalnog odlaganja i spaljivanja otpada	a) Svesno ilegalno odlaganje – kao neobzirni i namerni čin, koji se uspešno suzbija edukacijom, adaptacijom sistema naplate i striktnim kaznenim merama. b) Prisilno ilegalno odlaganje – koje je posledica nedostatka drugih adekvatnih rešenja ili raznih zabrana. Mere za suzbijanje ovakvog načina ilegalnog ili nepravilnog odlaganja su informisanje, unapređenje sistema te olakšice za socijalne slučajeve
4.3.1 Osnajiti komunalnu policiju	Saradnja sa policijom i inspekcijom s ciljem brze reakcije i sankcionisanje počinilca na temelju postojećih Zakona.
4.3.2 Snažna edukativna kampanja	Upoznavanje građana s ciljem osveščivanja o ekološkim i zdravstvenim problemima kao posledici ilegalnog postupanja s otpadom.
5. Smanjenje količina otpada	
5.1 Uspostaviti sistem reciklaže uz pomoć 3 kante ili 2 boje vreća i kante (organski otpad, Reciklanti, smeće)	Odvajanje otpada već u domaćinstvima naziva se još i odvajanjem od vrata do vrata, dok se kućno kompostiranje pokazalo kao najbolji način prevencije nastanka otpada, pošto tada ta vrsta otpada ne mora ulaziti u sistem upravljanja otpadom. Međutim – mora postojati i opcija za građane koji ne mogu kompostirati u domaćinstvima te zaista početi planirati postrojenje za biogas sa naknadnim postrojenjem za kompostiranje. Samim time, smanjuje se količina metana koji kasnije odlazi u atmosferu te značajno utiče na klimatske promene. Ispunjenje zahteva i ciljeva Evropske okvirne direktive o otpadu 98/08/EC
5.1.1 Nabava prikladne sakupljačke mehanizacije	Nabavka mehanizacije koja zadovoljava uslove ovakvog načina prikupljanja otpada. Potrebno je nabaviti kamione sa dvostrukim pretincima zbog smanjenja broja odvoza otpada, pretvače komposta i slično.

5.1.2 Zapošljavanje ljudi	Potrebno je zaposliti ljude na prikupljanju, sortiranju i kompostiranju odvojeno prikupljenog otpada.
5.1.3 Napraviti plato za kompostiranje organskog otpada	Potrebno je izgraditi plato za otvoreno kompostiranje organskog otpada. Ukoliko se Subotica odluči graditi postrojenje za anaerobnu digestiju – digestat se mora dodatno prosušiti, kompostirati, te se nakon toga može sigurno upotrebljavati na gradskim zelenim površinama ili u poljoprivredi ukoliko proizvod zadovoljava hemijske standarde.
5.1.4 Sagraditi sortirnicu odvojeno prikupljenog otpada	Potrebno je izgraditi postrojenje za sortiranje odvojeno prikupljenog suvog otpada s ciljem poboljšanja kvalitete i čistoće odvojeno prikupljenog materijala, a samim time i povećanja prodajne cene sirovina.

6. INTENZIVACIJA PROJEKATA ZA PREVENCIJU NASTANKA OTPADA	
6.1 Uspostavljanje re-use centra	Potrebno je postaviti barem 10 kontejnera za sakupljanje tekstila, knjiga, alata i slično. Potrebno je nabaviti vozila za funkcionalan rad Re-use centra. Potrebno je osigurati dugoročni prostor za potrebe centra i sredstava za njegov neometan rad – najmanje do trenutka finansijske samo-održivosti.
6.2 Zabrana besplatnih reklamnih materijala u poštanskim sandučićima	Potrebno je da svi koji produkuju ove materijale traže odobrenje nadležnog organa i plate taksu radi održavanja komunalnog reda
6.3 Zabrana plastičnih kesa- vreća	Ili uvođenje poreza na plastične kese- vreće
6.4 Delovati na privredne subjekte s ciljem primene mera za smanjenje nastajanja otpada.	Koristiti proizvode sačinjene od netoksičnih, recikliranih/reciklirajućih materijala u vlastitom poslovanju koliko god je to moguće.

Ova publikacija je izrađena uz pomoć Evropske unije. Sadržaj ove publikacije isključiva je odgovornost Zelene akcije, Zelenog Osijeka i CEKOR-a i ne predstavlja nužno stavove Evropske unije.

Projekat "ka Zajednicama koje recikliraju u Osječko baranjskoj županiji i Severno bačkom okrugu" sprovode:

Zelena akcija

Frankopanska 1, 10000 Zagreb, Croatia
Tel / fax: +385 (0)1 4813 096,
za@zelena-akcija.hr

CEKOR

Korzo 15/13, 24000 Subotica, Serbia
Tel +381 (0)24527019
Fax +381 (0)24523191,
djenatasa@yahoo.com
www.ckor.org

Zeleni osijek

Opatijska 26f, 31000 Osijek, Croatia
Tel:+385 31 565 180,
Fax: +385 31 565 182,
zeleniosijek@zeleni-osijek.hr

Delegation of The European Union in Croatia

Trg žrtava fašizma 6,
10000 Zagreb, Croatia
Tel: 00 385 (0) 1 4896 500
Fax: 00 385 (0) 1 4896 555

Delegation of The European Union in Serbia

Avenija 19a, Vladimira Popovića 40/V,
Novi Beograd, R. Srbija
Tel: +381.11.3083200
Fax: +381.11.3083201

Evropska Unija sastoji se od 27 zemalja članica koje su odlučile da se postepeno povezuju i da povezuju sopstvena praktična znanja, resurse i sudbine. Zajedno, tokom perioda proširenja od 50 godina, one su stvorile zonu stabilnosti, demokratije i održivog razvoja, održavajući različitost kultura, toleranciju i lične slobode. Evropska Unija je posvećena širenju svojih dostignuća i svojih vrednosti sa zemljama i ljudima izvan svojih granica.

NEWSLETTER